

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-06-15
Besvaras senast
2022-06-22 kl. 12.00

Till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1724 Bevarandet av ubåten Som

I utredningsrapporten *Vraket efter ubåten "Som"* (Ds 2021:14) framgår flera aspekter som är viktiga att beakta i det fall vraket efter den ryska ubåten bärgas och återbördas till Ryssland. Eftersom ubåtsvraket är från 1916 och har en konstruktion som gör att den är unik i sitt slag finns det flera skäl för att den ska bevaras och tillgängliggöras även i framtiden. I utredningen beskriver Statens maritima och transporthistoriska museer ubåten Som såsom "en unik historisk lämning och en viktig del av kulturarvet".

Det är därför av vikt att bevarandet även efter en bärgning sker på ett sådant sätt att inte delar eller hela ubåten skadas eller förstörs. Ryssland har tyvärr en historia av att inte behandla farkoster som har historiskt värde på ett tillfredsställande sätt. Det har exemplifierats med bland annat det enda exemplaret av markeffekt farkosten av Lun-klass. Farkosten fanns länge upplagd vid Svarta havet men skulle bärgas till en utställning. Under bärgningen kom dock farkosten att slita sig och hamna på en strand, där den har legat under längre tid, utsatt för elementen utan något som helst skydd.

Fler exempel finns på hur tekniskt unika farkoster i Ryssland inte har omhändertagits på ett tillfredsställande sätt utan utsatts för väder och vind. Den tidigare sovjetiska rymdskytteln Buran kom också att under lång tid utsättas för väder och vind innan den fick ett eget museum i det allryska utställningscentret i Moskva (VDNKH).

Vid en jämförelse mellan förhållandena i västvärlden och Ryssland ser man att det råder olika utgångspunkter när det gäller bevarandet av tekniskt unika farkoster. En bra jämförelse är de båda överljudspassagerarplan som konstruerades dels av Storbritannien och Frankrike (Concorde) och dels av Sovjetunionen (TU-144). Dessa båda flygplanstyper är sedan länge tagna ur drift, och för Concorde finns ett antal exemplar bevarade på museer inne i hangarer, exempelvis på museet Le Bourget i Paris. I Ryssland däremot återfinns ett exemplar av TU-144 på museet Monino i Moskva, där det står utomhus, utsatt för väder och vind.

Med anledning av att Ryssland tidvis brustit i omhändertagandet av historiskt unika farkoster frågade jag i skriftlig fråga 2020/21:3415 utrikesminister Ann Linde om hon avsåg att vidta åtgärder, exempelvis att kräva garantier, för att säkerställa att ubåten Som tas om hand så som det unika historiska föremål det

är. Utrikesministern svarade att departementspromemorian som jag hänvisade till i min fråga "bereds för närvarande inom Regeringskansliet".

Av denna anledning vill jag fråga utrikesminister Ann Linde:

Är beredningen av departementspromemorian klar, och vilka åtgärder avser ministern att utifrån beredningen vidta för att säkerställa att ubåten Som tas om hand så som det unika historiska föremål den är?

.....

Björn Söder (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch